

ÅRSPLAN 26/27

Lindeberg FUS barnehage

Lindeberg

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene 4

Visjon..... 4

Verdier..... 5

Hovedmål..... 6

2. Om barnehagen..... 7

3. Vårt verdigrunnlag 8

Barn og barndom 8

Demokrati 9

Mangfold og gjensidig respekt.....10

Likestilling og likeverd..... 11

Bærekraftig utvikling.....12

Livsmestring og helse.....13

4. Barnehagens formål og innhold 14

Sosioemosjonell støtte og veiledning.....14

Organisering og ledelse.....15

Læringsstøtte 16

Omsorg 17

Vennskap og fellesskap 17

Danning.....18

Lek og læring 19

Egneledelse i lek..... 20

Kommunikasjon og språk 20

Progresjon 21

Progresjonsplan for barnehagens fagområder 22

5. Barns medvirkning..... 29

6. Samarbeid.....31

Foreldresamarbeid 31

Eksterne samarbeidspartnere.....32

7. Overganger 32

Tilvenning i barnehagen 32

Overganger innad i barnehagen 34

Overgang mellom barnehage til skole 34

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet 36

Lærende organisasjon 36

Planlegging.....37

Vurdering 37

Dokumentasjon 38

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte 39

BARNET
FØRST!

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:
Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

Vi gir barndommen verdi ved å:

- Gi tid og rom for lek
- Være trygge tilknytningspersoner som bidrar til å styrke barnas selvfølelse og egenverd
- Filosofere og undre oss sammen med barna
- Ta alle barna på alvor
- Gi rom for barnas egen kulturskaping

Vi fremmer vennskap ved å:

- Ha vennskap som tema
- Være bevisst på å ha et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø
- Fremme barnas sosiale kompetanse
- Skape felles opplevelser
- Være tilstede og tilgjengelig for veiledning i barnas lek og relasjoner

Vi fyller barndommen med lek og glede gjennom å:

- Gi inspirasjon til leken
- Fremme trygt og godt lekemiljø som inkluderer alle
- Gi barna positiv oppmerksomhet og anerkjennelse
- Være aktivt deltakende i barnas lekehverdag
- Spre glede og humor

Vi fyller dagene med hverdagsmagi gjennom å:

- Være spontane og engasjerte
- Dele opplevelser og erfaringer med hverandre
- Være kreative og skapende
- Ta vare på de små øyeblikkene

Verdier:
Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Verdiene ligger til grunn for vår lek – og læringsmiljø. I Lindeberg FUS barnehage ønsker vi at barn skal erobre sin egen kunnskap, og personalet legger til rette for at hvert enkelt barn får tid og mulighet til å utforske ut ifra eget modningsnivå. Vi ser på lekens egenverdi som den største kilde til læring og personalets oppgave er å tilrettelegge for at alle kan delta ut fra egne forutsetninger. Vi viser verdiene i våre holdninger og handlinger, i spill og relasjonene i lærings- og arbeidsmiljøet vårt.

Glødende

- Vi tar eierskap for våre oppgaver og er stolte av jobben vi gjør
- Vi deler vårt brennende engasjement med andre
- Vi er kunnskapssøkende og kommuniserer vår fagkompetanse
- Vi framsnakker hverandre og sprer inspirasjon og glede i hverdagen

Skapende

- Vi har mot til å utfordre gamle vaner og skaper nye, forbedrede løsninger
- Vi er nysgjerrige og verdsetter handlekraft og kreativitet
- Vi er løsningsorienterte og ser muligheter fremfor begrensninger
- Vi utfordrer vårt eget og andres tankesett

Tilstedeværende

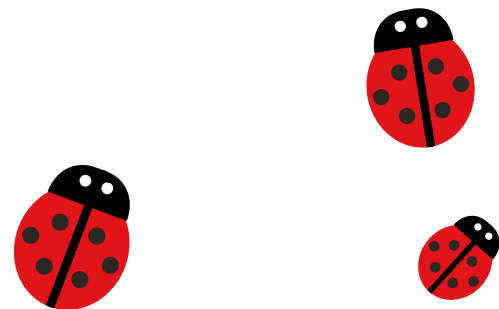
- Vi er oppmerksomme og bryr oss om hverandre
- Vi er konsentrerte, lytter aktivt og kommer med konstruktive tilbakemeldinger
- Vi tar avgjørelser basert på fakta og kunnskap
- Vi er grundige og holder det vi lover

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

- Personalet deltar på kompetanseutvikling: Barnet først
- Personalet mottar systematisk veiledning
- Personalet følger retningslinjene til Smartmat
- Personalet er gode rollemodeller som ser og anerkjenner barnets følelser, mestring og ressurser
- Personalet har fokus på lekens egenverdi. Vi legger til rette for lek på barnets premisser og styrker barnets sosiale kompetanse
- Personalet tar barn på alvor. Vi støtter, veileder, og tilrettelegger for hvert enkelt barns individuelle behov
- Personalet er kreative, glødende og skaper hverdagsmagi
- Barna møter voksne som setter lek, glede og humor på agendaen.
- Personalet viser barna at de er betydningsfulle og er god nok som de er.

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Lindeberg FUS barnehage eies av Trygge barnehager og sto ferdig 26. februar 2007. Vi holder til i åpne, lyse og fleksible leke- og oppholdsarealer. Læringsmiljøet vårt preges av varme og glede, og barna tilbys varierte muligheter for lek.

Hos oss kan det være inntil 90 barn i alderen 1-6 år. Barnehagen består av 5 avdelinger. Avdelingene er organisert i aldershomogene grupper.

Barnehagens viktigste kapital er menneskene som jobber her. Ved oppstart dette barnehageåret har vi barnehagelærere på alle avdelinger, flere barne- og ungdomsarbeidere, og engasjerte assistenter med lang erfaring og bred kunnskap hvor det er flere som videreutdanner seg.

Et godt lek – og læringsmiljø er viktig for oss. Vi jobber derfor mye med å videreutvikle det fysiske rommet i barnehagen i tillegg til at vi prioriterer å jobbe med å sikre trygge relasjoner. Personalet legger til rette for barnets læring gjennom førstehåndserfaringer, gir støtte til barnets språkutvikling og sikrer felles refleksjoner og problemløsning. Læringsmiljøet vårt skal gi barn utfordringer og muligheter, samtidig som

mestringsfølelsen blir ivaretatt. Personalet er proaktive, gir barna veiledning og er tydelige og varme i sine forventninger. For å sikre barnas engasjement legger vi til rette for variasjon i det pedagogiske arbeidet, tilpasset barnets alder, utvikling og modning.

Målet vårt er at barnet skal bli den beste utgaven av seg selv og derfor har leken en sentral plass hos oss. Vi oppdaterer oss hele tiden på god og ny forskning som vi benytter som utgangspunkt for vår tilnærming til barnets lek. «Egenledelse i lek og læring» har i flere år vært en viktig pedagogisk satsning i FUS barnehagene, og er fortsatt en viktig bærebjelke. Med godt utviklede egenledelsesferdigheter skal barna ha det beste utgangspunkt for livslang læring, vekst og utvikling.

I Lindeberg FUS barnehage kommer barnet og leken i første rekke. De er FUS!

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vi skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi, og bidra til at alle barna i barnehagen får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. For vi vet at en god barndom varer hele livet. Alle handlinger vi gjør og avgjørelser vi tar som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn. Vi ser på barn som «human beings», noe som innebærer at vi møter barna som aktive, deltakende aktører i sitt eget liv.

Vårt barnesyn preges av at vi mener at alle barn er født med iboende ressurser med mulighet for lek, erfaring, utforskning, samarbeid og læring. Alle barn er likeverdige og fullverdige mennesker som gjør det bra hvis de kan. Vi mener at det ikke finnes

vanskelige barn, men at det finnes barn som har det vanskelig. Vi har et positivt barnesyn og respekterer barndommens egenverdi.

Vårt syn på barn og barndom vises ved at vi:

- setter barnet først
- har respekt for barnas opplevelsesverden
- tar her og nå perspektivet
- møter barnet der det er
- legger til rette for barns medvirkning og medbestemmelse
- anerkjenner barnets følelser og stryker barnets emosjonelle og sosial kompetanse
- veileder barnet mot emosjonell bevissthet og det å håndtere ulike følelser
- er bevisste rollemodeller

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

I Lindeberg FUS barnehage jobber vi bevisst med å fremme demokrati ved å inkludere alle barna i fellesskapet. Uavhengig av kommunikasjonsevner og språklig ferdigheter skal alle bli hørt og sett. Hos oss ser vi viktigheten av at barna skal ha rett til å ytre sine meninger og påvirke sin hverdag. Ved at barna opplever demokrati skapes en forståelse for den verden de er en del av.

Våre metoder for å fremme demokrati er å:

- tilrettelegge for meningsfulle opplevelser
- støtte barnet sitt engasjement i fellesskapet
- møte barnet i deres meninger og perspektiver
- verdsette hver enkeltes behov og meninger i fellesskapet
- se og anerkjenne barnet, og å følge opp deres perspektiver og handlinger
- fremhever og synliggjør mangfoldet

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Alle barn i barnehagen vår skal føle seg sett og betydningsfull og få anerkjennelse for den de er. Vi skal bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet vårt, og barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Vi skal sikre at vi har et inkluderende fellesskap der alle skal få mulighet til å uttrykke sine tanker og følelser.

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt er å:

- gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap
- bidra til at barna får oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap
- støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger
- være til stede og tilgjengelig i leken, og å vise barna hvordan lære av hverandre
- være tilgjengelig for samtaler med barna, og å fremme deres nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller
- gjør oss kjent med ulike høytider, merkedager og tradisjoner
- legge til rette for kulturmøter og gi rom for barnas egen kulturskaping.

Likestilling og likeverd

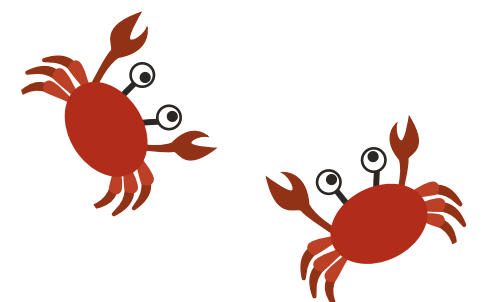
«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

I Lindeberg FUS Barnehage skal alle barn ha like muligheter til å bli sett og hørt uavhengig av sine forutsetninger. Vi skal bidra til at alle barn utvikler sin integritet slik at de lærer å ta hensyn både til seg selv og andre. Barnehagen skal fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme. Vi skal sørge for at alle barn opplever at de er betydningsfulle personer for fellesskapet. Alle barn skal ha rett til å bli respektert og møtt som et individ uavhengig av kjønn, etnisitet og alder.

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd er å:

- oppmuntre barna til å delta i ulike former for lek og aktiviteter i barnehagen
- være gode rollemodeller som viser nestekjærighet, toleranse og respekt for hverandre
- tilrettelegge for lekegrupper på tvers av kjønn for å fremme vennskap mellom gutter og jenter
- skape rom for at barna skal opparbeide mot og selvtillit til å være seg selv og ta selvstendige valg
- legge til rette for at barnas egenart tas vare på og videreutvikles

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

I barnehagen vår skal barna få erfaringer med å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Vår praksis skal gi barna muligheten til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet for kommende generasjoner.

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling er å:

- bidra til å gi barna forståelse i at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden
- gi barna erfaringer som bidrar til deres tilhørighet til naturen og nærmiljøet, og fremme ønske om å ta vare på naturen
- gi barna erfaringer med resirkulering og verdien av gjenbruk, og barna får muligheten til å aktivt delta i ulik kildesortering
- bidra til å opparbeide respekt for leker og utstyr for å motarbeide bruk-og-kast-holdninger
- gi barna gode naturopplevelser slik at de blir kjent med naturens mangfold
- gi barna tid og rom for spørsmål, refleksjon og undring over opplevelser og oppdagelser i naturen

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11)

Lindeberg FUS barnehage skal være en trygg arena hvor barn skal ha muligheten til å prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barnehagen vår skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og skal bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Personalet skal støtte barna i å mestre motgang og å håndtere utfordringer. Vi skal bidra til barnas trygghet, livsglede og følelse av egenverd. Hos oss skal barn oppleve et læringsmiljø med sensitive voksne som møter barn på deres premisser, og samtidig gir støtte til regulering av adferd som gir økt mestring og læring hos barnet.

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

(Barnehageloven, § 41, 2021).

Vi skal ivareta og sikre et positivt klima i barnehagen, og det å fremme barnets psykiske og fysiske helse er grunnleggende for vårt arbeid. Fra og med 1. januar 2021 trådte det i kraft et nytt kapittel i Barnehageloven som stiller klare forventninger til barnehagens arbeid med å sikre et godt psykososialt læringsmiljø for alle barn. Vi skal fremme vennskap og er pliktig å igangsette tiltak for å sikre trygghet og vennskap hos barna om de opplever krenkelser. Vi i Lindeberg FUS barnehage har utarbeidet en handlingsplan for et godt psykososialt barnehagemiljø og implementeringsarbeidet er godt i gang;

Personalet i Lindeberg FUS barnehage har nær kontakt med barna og er bevisst på at barn kan bli utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Barnehagen benytter seg av samhandlingsmodellen BTI (Bedre Tverrfaglig innsats) i samarbeid med Lillestrøm kommune. Denne modellen benyttes for å bli bedre på å se og gi barn som trenger noe ekstra nødvendig hjelp så tidlig som mulig

For mer informasjon om BTI, se side 39 i årsplanen eller gå inn på <https://bti.lillestrom.kommune.no>

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse er å:

- legge til rette for at barna opplever trivsel, livsglede og mestring i egen livssituasjon
- være tilgjengelig for samspill og samtale med barna støtter vi dem i å mestre motgang og håndtere egne og andres utfordringer
- fremme vennskap og derigjennom forebygger krenkelse og mobbing
- kjenne til aktivitetsplikten, følge med og igangsette tiltak i tett samarbeid med foreldrene til barnet hvis barnet opplever krenkelser
- ha gode rutiner for å avdekke omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep
- fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling i inne- og utelek
- gi barna muligheten til å aktivt delta i forberedelsene og gjennomføringen av måltidene
- følge retningslinjene til Helsedirektoratet for å tilby barna et godt grunnlag for vekst, utvikling, lek og læring.
- tilrettelegge for daglig hvilestund for alle aldersgrupper

<https://fus.no/lindeberg>

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkelt-barnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn uttrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for

å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

BARNET FØRST!

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar - sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

Slik arbeider vi med Barnet først:

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. (Kunnskapsdepartementet, 2017: 19)

Personalet i Lindeberg FUS barnehage skal møte barn og foresatte med trygghet, kunnskap og omsorg, og på den måten legge til rette for gode læringsvilkår for alle barn. Gjennom et tett foreldresamarbeid skal personalet møte barnet og bli kjent med det. Personalets oppgave er å sette seg inn i barnets opplevelse, skape trygghet og gode forutsetninger for barnet gjennom å anerkjenne barnets følelser og la barnet medvirke.

Vi skal ivareta barnets behov for omsorg i alle situasjoner i barnehagehverdagen. Omsorg foregår både i relasjonen mellom barn og voksen og når barna viser omsorg for hverandre. Vi er sensitive og autoritative voksne som skal møte alle barn med varme, åpenhet, interesse og tydelighet i omsorgsrelasjonen. Vi vet at ved å gi barna omsorg gis de mulighet til å gi og ta imot omsorg, noe som gir godt grunnlag for utvikling av sosial kompetanse og livslang læring.

I vår barnehage jobber vi med omsorgsfulle relasjoner ved å;

- anerkjenne barnets følelser, og gi de verktøy til å regulere og håndtere følelsene i daglige situasjoner
- være sensitive voksne som imøtekommer barnas behov for omsorg
- veilede barna i konfliktsituasjoner
- lytte til barnet og møte det med undring og forståelse
- dele barnegruppen i små lekegrupper som er tilpasset behov, interesse og mestring
- legge til rette for at barna får brukt sine styrker og iboende ressurser

Vennskap og fellesskap

Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. (Kunnskapsdepartementet, 2017: 23)

Det å ha gode venner og være en god venn skaper glede, trivsel og trygghet. Forskning viser at når barn blir spurt om hva de synes er best med barnehagen, svarer majoriteten av barna at det er å ha venner de kan leke med. I Lindeberg FUS barnehage skal vi støtte opp om, ta hensyn til og være bevisst hvordan vi jobber med barns vennskap og fellesskap. Det er viktig for oss at alle barn i Lindeberg FUS barnehage føler seg verdifulle og som en del av fellesskapet. Vi tar barns vennskap på alvor og vet at vennskap er viktig for barn.

Leken er vårt viktigste hjelpemiddel for å fremme vennskap, og derfor er vi opptatt av å fremme barnas og personalets kompetanse i lek. Ved at vi har fokus på å fremme vennskap og delaktighet i fellesskapet forebygger vi diskriminering, mobbing og krenkelser.

I vår barnehage jobber vi med vennskap og fellesskap ved å;

- legge til rette for lekegrupper og skjerme leken for å ivareta lekens egenverdi
- støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle har noen å leke med
- gi barna verktøy til å etablere og beholde vennskap
- hjelpe barna til å se en sak fra ulike perspektiv, og å reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger
- støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- legge til rette for gode fellesopplevelser for barna som utgangspunkt for at nye positive relasjoner og vennskap oppstår
- benytte pedagogiske verktøy for å lære barna å sette ord på følelser og løse relasjonsproblemer med jevnaldrende
- forebygge, følge opp og stoppe uheldige samspillsmønstre, utestenging, krenkelser og mobbing

Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltagelse i demokratiske fellesskap.

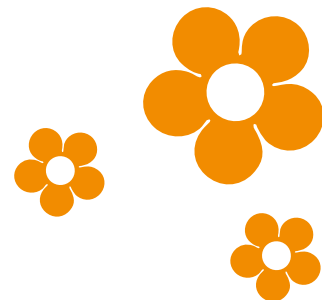
(Kunnskapsdepartementet, 2017: 21)

Danning skjer i nære relasjoner til andre og på ulike arenaer gjennom hele livet. I fellesskap med andre utvikler barnet sin identitet og sin selvstendighet. Barnet samler erfaringer gjennom hva det gjør, hvilke tilbakemeldinger det får av andre og hva det opplever. Danning skal bidra til at barna får forståelse av våre felles verdier og normer, samt fremmer barnas tilhørighet til samfunnet, naturen og kultur.

I Lindeberg FUS barnehage anerkjenner vi barnet som et individ med tanker, følelser og intensjoner, og støtter barnets forsøk på å skape mening i den verden de er en del av. Ved å være tilstede og tilgjengelig i leken skal vi støtte barna i å være utforskende og nysgjerrige til omverdenen, og bidra til å legge grunnlaget for at de blir modige, selvstendige og ansvarlige. Barnehagen skal fremme samhold og felleskap, samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. Vi skal legge grunnlaget for at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evnen til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan ytre sine meninger og bidra til endringer. Barna skal få være med å delta i beslutningsprosesser og forme sin egen hverdag.

I vår barnehage jobber vi med danning ved å;

- støtte barnets aktivitet og deltagelse i fellesskapet
- være deltagende i barnets undring
- invitere til selvstendig tenkning og utforskende samtaler
- følge opp og anerkjenne barnets mening, synspunkter og handlinger
- verdsette barnets ulike behov og meninger i fellesskapet
- støtte barnets identitetsutvikling
- fremme barnets positive opplevelse av seg selv
- tilrettelegge for at barnets hverdag oppleves som meningsfull
- synliggjøre og verdsette mangfold og ulikhet

Lek og læring

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. (Kunnskapsdepartementet, 2017: 20)

I Lindeberg FUS barnehage har leken en sentral plass og vi anerkjenner dens egenverdi. Leken er en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Leken er indre motivert og gir barnet lærerike erfaringer og mestringsopplevelser. Barn leker fordi leken gir glede og er lystbetont. I leken utvikles relasjoner som skaper tilhørighet.

Leke- og læringsmiljøet i barnehagen vår skal være inspirerende, motiverende og basert på barnegruppens interesser og alder. Vi tilrettelegger rom og lekemateriale som inspirerer barna til lek, utforskning, læring og mestring både inne og ute. Ved å gi barna felles erfaringer bidrar vi til et inkluderende miljø der alle barn deltar i leken og gis muligheten til å etablere gode vennskap. Gjennom ulike læringsprosesser som samling, temaarbeid, ulike hverdagssituasjoner og aktiviteter skal vi anerkjenne og stimulere barnets nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær.

I Lindeberg FUS barnehage deltar voksne aktivt i lek, veileder barnet og hjelper barnet inn i lek. Gjennom lek fremmes barnas sosiale kompetanse, lekferdigheter og egenledelse. Rolleleken er spesielt egnet til utvikling av egenledelse og derfor har den en sentral plass hos oss. I rolleleken får barna prøvd ut sine evner til å kommunisere, samarbeide, være fleksible, lede, bli ledet, ta roller, organisere, igangsette, ha selvkontroll og med mer.

Vi ønsker å styrke barnets lekekompetanse og egenledelse i lek. Ved å ha fokus på lek og egenledelse legger vi til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnas trivsel, evnen til å kommunisere og allsidige utvikling.

I vår barnehage jobber vi med lek og læring ved å;

- være tilstedeværende voksne i barns lek
- ta hensyn til barns interesser
- tilrettelegge avdelingene for kroppslig lek og sansing
- tilrettelegge for variert lek inne og ute
- skape lekemiljø tilpasset aldersgruppens interesser og utviklingsnivå
- dele i mindre grupper for å sikre at god lek ivaretas på best mulig måte
- utforske sammen med barn
- gi veiledning i bruk av funksjonsleker
- tilrettelegge lekesoner for rollelek
- ha ulikt materiale som inspirerer til lek tilgjengelig for barnet
- legge til rette for fysisk aktivitet
- organisere voksenstyrte aktiviteter som bordaktiviteter og regelleker
- sørge for å ha et variert lekemiljø som inspirerer

Egenledelse i lek og læring

Ved å ha fokus på lek og egenledelse legger vi til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnets trivsel, evne til å kommunisere og allsidige utvikling. Egenledelse danner det viktigste grunnlaget for utvikling og opprettholdelse av vennskap, forebygger mobbing og knyttes til tidlige ferdigheter innen lesing, skriving og matematikk. Evnen til egenledelse er avgjørende for sosialt samspill, deltagelse og medvirkning i barnehagen. Egenledelse er evnen til å være aktiv og selvstendig i en oppgave over tid, og er et felles begrep på funksjoner i hjernen som setter i gang og styrer det vi sier og gjør.

Rolleleken er spesielt godt egnet til å utvikle egenledelse. Derfor har lek, og spesielt rolleleken, en sentral plass i barnehagen vår. Vårt mål er at alle barn skal bli den beste utgaven av seg selv

Kommunikasjon og språk

Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

(Kunnskapsdepartementet, 2017: 23)

og derfor kommer leken først hos oss. Med godt utviklede egenledelsesferdigheter skal alle barn i FUS barnehagene ha det beste utgangspunktet for livslang læring, vekst og utvikling.

Personalet i Lindeberg FUS barnehage har god kjennskap til egenledelses områdene og har kompetansen de trenger for å være gode støttespillere for barnets utvikling i lek og læring.

FUS barnehagene har med sitt fokus på egenledelse i lek og læring utarbeidet et egenledelseshjul som beskriver de kognitive og sosiale ferdighetene hjernen trenes igjennom leken. Modellen er et viktig verktøy i vår pedagogiske praksis, der personalet er viktige støttespillere for at hvert barn skal bli den beste utgaven av seg selv.

I barnehagen vår skal vi ha et rikt og inspirerende lekemiljø som fremmer språklæring.

Språk er et kommunikasjonsmiddel, et redskap for tenkning og gir barna mulighet til å uttrykke egne tanker og følelser. Språk er avgjørende for læring, relasjoner og vennskap.

«ASK skal være en naturlig del av denne kommunikasjonen på alle avdelinger, og visuelle konkrete og symboler brukes i lek, aktiviteter og hverdagsrutiner». Se øvrig informasjon om ASK s. 39. Barnas kroppsspråk er like viktig som det verbale

språket i utvikling av et godt muntlig språk. Morsmålet er viktig for opplevelse av egen identitet og mestring på mange områder.

I vår barnehage jobber vi med språk og kommunikasjon ved å;

- være tilstede og tilgjengelig i barnas lek for å kunne bekrefte barnas uttrykk, sette ord på deres inntrykk og opplevelser og være i dialog med barna
- skape tid og rom for rollelek og lekegrupper
- ha hyppige samtaler med frem- og tilbake utvekslinger
- stille åpne spørsmål og repetere barnas utsagn
- utøve selvsnakke og parallellsnakk, og å benytte et variert språk
- forklare ord og knytter ord til hendelser/ erfaringer her og nå
- Vi benytter ASK kort som en del av det ordinære språkmiljøet for å gjenkjenne, forstå, uttrykke seg og delta aktivt i samspill.
- vektlegge dialog med barna i hverdagssituasjoner
- lese bøker, fortelle eventyr og historier for barna
- bruke sang, rim, regler og rytme i lek og samlinger med barna både inne og ute
- benytte konkrete og ulike språkverktøy for å forsterke språkforståelse og styrke kommunikasjon
- vise interesse for de ulike språkene i barnegruppa og lære oss noen ord og uttrykk som vi kan bruke i samtale med barna

Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang.
(Kunnskapsdepartementet, 2017: 44)

I Lindeberg FUS barnehage legger vi til rette for at alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagen gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materiale og utvikling av det fysiske lek – og læringsmiljøet. Personalet sikrer at barna får utfordringer som er tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskap og ferdigheter

Våre metoder for å sikre progresjon er å;

- legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets –og læringsmuligheter
- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer

Progresjonsplan for barnehagens fagområder

Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. (Lov om barnehager)

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fag-områdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. (Kunnskapsdepartementet, 2017:47)

Vi i Lindeberg FUS barnehage har utarbeidet mål for hvert alderstrinn til hvert fagområde, med tilhørende tiltak som beskriver hva vi gjør for å gi barna allsidige opplevelser, erfaringer og kunnskap på vei mot målet.

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Mål	Delmål	Kjennetegn	
Barnet har kjennskap til språket i ulike hverdagssituasjoner	Barnet opplever språk i ulike former; høytlesning, sang, samtale, dramatisering, rim og etterligning for bedre å lære og forstå ord og begreper	0-2 år	✿ babler ✿ reagerer på navnet sitt ✿ forstår vanlige hverdagsord ✿ kan noen ord ✿ viser interesse for bøker ✿ kombinerer to til tre ord ✿ bruker språket til å skape relasjoner
	Barnet bruker språket sitt til å uttrykke ønsker, følelser og for å skape positive relasjoner	3-4 år	✿ bruker språket i lek ✿ bruker sammensatte setninger ✿ bruker rim, regler og sang i hverdagen ✿ kan fortelle hva det ser på bilder ✿ benevner konkrete ✿ opplever å delta aktivt i en samtale
	Barnet kommuniserer på ulike måter ut fra egne forutsetninger og interesser	5-6 år	✿ symbol og logogjenkjenning. ✿ kan gjenfortelle handlinger og episoder ✿ undrer seg og stiller spørsmål ✿ forstår kollektive beskjeder ✿ tøyser og tuller med ord og rimord ✿ gjenkjenner sitt eget navn skrevet har ✿ kjennskap til noen bokstaver

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Mål	Delmål	Kjennetegn	
Barnet tilegner seg grunnleggende ferdigheter, kunnskap og holdninger gjennom sanseinntrykk og bevegelse	Barnet får en positiv selvoppfatning ved å mestre gjennom kroppen	0-2 år	✿ får positive opplevelser knyttet til egen kropp, mestring og bevegelse ✿ strekker seg etter noe ✿ bøyer seg og tar opp ting ✿ er grovmotorisk aktiv; går, løper, hopper, krabber og klatrer ✿ opplever ro og tid til gode samtaler rundt måltidene ✿ viser matglede ✿ får tilstrekkelig med hvile ✿ inspireres til å prøve variert mat ✿ blir møtt på egne følelser
	Barnet lærer seg selv å kjenne gjennom kroppslig utfoldelse i samspill med andre	3-4 år	✿ får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring ✿ blir trygg på egen kropp og kjent med egne følelser ✿ sparker og kaster ball ✿ vil prøve å hoppe, hinke, rulle, krabbe, krype, åle, stupe kråke, balansere o.l. ✿ prøver ulike vinteraktiviteter ✿ tilegner seg gode vaner og holdninger til hygiene ✿ begynner kle av og på seg selv ✿ begynner å smøre egen mat ✿ inspireres til et sunt og variert kosthold
	Barnet videreutvikler sin kroppsbeherskelse ut fra egne ferdigheter		✿ får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring ✿ blir trygg på egen kropp og kjent med egne følelser ✿ sparker og kaster ball ✿ vil prøve å hoppe, hinke, rulle, krabbe, krype, åle, stupe kråke, balansere o.l. ✿ prøver ulike vinteraktiviteter ✿ tilegner seg gode vaner og holdninger til hygiene ✿ begynner kle av og på seg selv ✿ begynner å smøre egen mat ✿ inspireres til et sunt og variert kosthold
Barnet utvikler gode matvaner	Barnet utvikler gode vaner for hygiene	5-6 år	✿ viser glede over å få til ulike kroppslige ferdigheter ✿ kjenner til hvordan kroppen fungerer ✿ kjenner etter om det er kaldt/bruker sansene, for så å "vurdere" sammen med voksen; «hva må vi ha på?» ✿ setter grenser for egen kropp og forståelse for andres grenser ✿ har gode hygienerutiner knyttet til måltid og toalettbesøk, og forstår viktigheten av det

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Mål	Delmål	Kjennetegn	
Barnet utvikler sin evne til kreativitet og kommunikasjn gjennom de estetiske fagområdene	Barnet får erfaring med ulike estetiske uttrykksformer	0-2 år	✿ får kjennskap og erfaring med dans, sang, musikk og rytme ✿ får kjennskap til ulike materialer ved å bruke sansene; ta på, prøve, smake, lukte ✿ tar i bruk egen fantasi og skaperglede gjennom ulike estetiske uttrykksformer
	Barnet uttrykker seg estetisk		
	Barnet opplever ulike former for kunst og kultur – musikk, dans, drama, arkitektur, design, billedkunst m.m.	3-4 år	✿ bruker fantasien når det tegner, maler eller modellerer ✿ har kjennskap til dramatisering, rolletaking og eventyr ✿ synger med, kjenner rytmen og gjenforteller eventyr ✿ tar initiativ til forskjellige aktiviteter
	Barnet opplever mestring gjennom ulike skapende aktiviteter	5-6 år	✿ viser initiativ til kreativ tenkning og skaperglede ✿ ytrer ønske om å lage, skape eller forme ✿ kan med bistand dramatisere et eventyr

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Mål	Delmål	Kjennetegn	
Barnet har god kunnskap om og kjennskap til naturen og de ulike årstidene	Barnet opplever glede ved å være ute i naturen.	0-2 år	✿ får erfaring med å være ute i ulikt vær ✿ viser at det vil lukte og kjenne - bruke sansene sine i naturen ✿ opplever glede ved å være ute i naturen ✿ får mulighet til å undre seg over de ulike årstidene
	Barnet oppdager og undrer seg over akkurat det som det er opptatt av		
	Barnet har kjennskap til miljøvern	3-4 år	✿ kjenner til de fire årstidene ✿ kjenner til de fire elementene; jord, ild, luft og vann ✿ er nysgjerrig over å ha funnet småkryp som f.eks. snegler, mark og edderkopper ✿ bruker naturen til undring og utforsking ✿ lærer å ta vare på naturen og begynner å se sammenhenger
		5-6 år	✿ får kunnskap om insekter, dyreliv og planteliv ✿ er med på ulike forsøk og eksperimenter ✿ er nysgjerrige og opptatt av hva som brytes ned og ikke brytes ned i naturen (f.eks. plast og bananskall)

ANTALL, ROM OG FORM

Mål	Delmål	Kjennetegn
Barnet har kjennskap til ulike matematiske begreper	Barnet opplever glede ved å utforske med tall og former	✿ pusler enkle puslespill ✿ utforsker og har tilgang til leker med form og mønstre ✿ møter tall og symboler i daglige sammenhenger ✿ bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse ✿ får kjennskap til primærfargene ✿ har tilgang til leker som gir erfaring med størrelser, antall, rom og form ✿ får erfaring med sorteringslek
	Barnet utvikler sin matematiske begrepsforståelse	
	Barnet utvikler sin evne til lokalisering gjennom å lære og orientere seg	
		0-2 år ✿ pusler enkle puslespill ✿ utforsker og har tilgang til leker med form og mønstre ✿ møter tall og symboler i daglige sammenhenger ✿ bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse ✿ får kjennskap til primærfargene ✿ har tilgang til leker som gir erfaring med størrelser, antall, rom og form ✿ får erfaring med sorteringslek
		3-4 år ✿ kjenner til begrepene stor/liten, opp/ned, over/under ✿ kan navn på farger, former og størrelsesord ✿ får kjennskap til før-matematiske begreper som; foran, rundt, gjennom o.l. ✿ kan parkoble ✿ bygger med konstruksjonsleker ✿ pusler puslespill med større vanskelighetsgrad
		5-6 år ✿ bruker ord for antall, form og størrelse ✿ kan sortere etter størrelse ✿ utforsker tall, bokstaver, former og systemer ✿ kan forstå og følge regler ✿ viser tegn til mengdeforståelse (f.eks. større, mindre, minst) ✿ kjenner til ulike plasseringsbegreper ✿ spiller brettspill, terningspill o.l. ✿ kan forstå og følge turtaking

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Mål	Delmål	Kjennetegn
Barnet filosoferer og undrer seg	Barnet kjenner til at barnegruppen de er en del av har et mangfold av flere kulturer	0-2 år ✿ føler seg velkommen, opplever trygghet og omsorg ✿ gir uttrykk for egne følelser ✿ oppmuntres til å vise omsorg og omtanke for andre ✿ erfarer samspill med andre ✿ får erfaring med å være sammen med andre barn i lek ✿ får erfaring med å dele med andre ✿ opplever å bli tatt på alvor
	Barnet skal få kjennskap til ulike verdier og kulturer	
	Barnet anerkjenner andre for den de er	
	Barnet får kjennskap til ulike høytider og tradisjoner	
		3-4 år ✿ utvikler toleranse og interesse for hverandre ✿ viser glede over å hjelpe andre ✿ stiller spørsmål til undring i hverdagen ✿ har kjennskap til ulike tradisjoner og høytider ✿ opplever at deres tro, spørsmål og undring blir tatt på alvor og møtt med toleranse og anerkjennelse
		5-6 år ✿ får erfaring med å bruke språk som redskap for å løse konflikter ✿ opplever å få ytre sin mening og bli hørt ✿ reflekterer over etiske spørsmål ✿ viser evne til empati ✿ har evne til å godta ulikheter ✿ undrer seg over sammenhengene i verden ✿ har kjennskap til de ulike kulturelle tradisjonene representert i barnegruppen

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Mål	Delmål	Kjennetegn	
Barnet har kjennskap til samfunnet og sitt eget nærmiljø	Barnet viser nysgjerrighet Barnet oppdager og utforsker nærmiljøet	0-2 år	- blir kjent i og rundt barnehagen - opplever at egen deltakelse påvirker fellesskapet - blir møtt med tillit og nysgjerrighet - viser glede over å oppdage og undre seg - opplever at voksne mener at barn er verdifulle og viktige for fellesskapet - får oppleve å være en del av et inkluderende miljø
		3-4 år	- viser glede over å gå på tur i nærmiljøet - opplever at alle barn får like muligheter - får erfaring med demokrati og medvirkning - får erfare at deres valg og handlinger kan påvirke situasjoner både for dem selv og andre - forteller om hva som er rett og galt - oppmuntres til å bli nysgjerrige på nærmiljøet og få være med å utforske det - får varierte utfordringer tilpasset alder, og oppmuntres til å delta i ulike aktiviteter i barnehagen
		5-6 år	- får kjennskap til FN's barnekonvensjon - opplever lokale steder i nærmiljøet som skole, butikk o.l. - får en begynnende forståelse av seg selv i et større samfunnsperspektiv

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Barnehageloven peker på FNs barnekonvensjon artikkel 12 som sier at barn har rett til å gi uttrykk for sin mening. Dette er nedfelt i Barnehageloven §3 «Barns rett til medvirkning». Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet (Barnehageloven §3)

I Lindeberg FUS barnehage er vi opptatt av å legge til rette for en hverdag der barnets verbale og non-verbale uttrykk tas på alvor, og hvor barnets medvirkning er tilpasset barnets alder og forutsetninger. Barnets synspunkter og tanker møtes med omsorg og anerkjennelse. Vi ser på barnet som et kompetent menneske og møter barnet som subjekt med egne rettigheter.

Gjennom å medvirke i egen hverdag får barna i barnehagen vår med seg viktig kompetanse som rustet dem til samarbeid og ivaretagelse av egne behov resten av livet. Begge disse ferdighetene er viktig for å kunne ta vare på seg selv og samtidig kunne være en del av fellesskapet. Når barna opplever at deres interesser og opplevelser blir tatt hensyn til, og at barn og voksne samtaler om det som

skjer, erfarer de at de påvirker og medvirker i egen hverdag.

- Våre metoder for å sikre barns medvirkning er å:**
- ha kunnskap om hva barns medvirkning er
 - legge til rette for å involvere barna i det som skjer i barnehagen
 - legge til rette for aktiviteter og lek med utgangspunkt i barnas interesser, undringer, opplevelser, og hva de er opptatt av og uttrykker til hverandre og de voksne
 - være tilstedeværende i barnas lek og bruke observasjon som metode for å kartlegge barnas initiativ, undring, nysgjerrighet og forskertrang
 - samtale med barna om hva de ønsker, hva de har gjort og hva de tenker slik at de har innflytelse på det som skjer, og deres bidrag blir en del av barnehagens evaluering og videre utvikling
 - ha fleksible planer for å gi rom for barnas initiativ og tilpasser rutinene etter barnas behov
 - ha omgivelser som gir rom for god og variert lek og hvor lekmateriellet er tilgjengelig for barna

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Foreldresamarbeid

Et godt samarbeid mellom foresatte og barnehagen har stor betydning for barnets trivsel og utvikling. Gjensidig og åpen kommunikasjon, både i den daglige kontakten og i mer formaliserte former som SU, foreldremøter, samtaler etc. er vesentlig for godt samarbeid.

I Lindeberg FUS barnehage er foreldrene våre viktigste samarbeidspartnere. Det er de som kjenner barnet best og vi er derfor avhengig av å ha en tett og konstruktiv dialog og relasjon. Vi etterstreber derfor å være i dialog med foreldrene så ofte som vi kan og hver dag ved levering og henting.

Vi gjennomfører 2 utviklingssamtaler i året, hvor vi utveksler erfaringer rundt barnets utvikling. Vi har som mål at foreldrene skal kunne se på barnehagen som en viktig del av barndommen og at vi jobber mot at barnet skal bli den beste utgaven av seg selv.

Årlig deler vi UDIRs foreldreundersøkelse med foresatte. Denne er et viktig verktøy for oss, og vi er avhengig av en høy deltakelse blant foreldrene. Dette fordi vi bruker resultatet på undersøkelsen til å sette tiltak for å øke kvaliteten på tilbudet.

Foreldreråd og samarbeidsutvalg:

Foreldrerådet og SU er viktige organer i samarbeidet mellom hjem og barnehage. Foreldrerådet består av alle foreldrene i barnehagen, og skal fremme felles

interesser og bidra til å skape et godt samarbeid mellom barnehage og foreldregruppen.

Samarbeidsutvalget består av likt antall representanter fra foreldregruppen og personalet. Daglig leder er eiers representant i SU. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnet organ. Tilbakemeldinger og innspill fra SU tas med i videre planlegging og arbeid internt i barnehagen.

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid er å;

- ha fokus på relasjonsbygging
- gjennomføre foreldremøte før oppstart i barnehagen
- bli-kjent samtale og besøk i barnehagen før oppstart
- gjennomføre oppstartssamtaler i løpet av tilvenningsperioden
- ha tett dialog ved levere- og hentesituasjonen
- ha rutine for god informasjonsflyt mellom hjem og barnehage
- vise åpenhet og tid til spørsmål og tilbakemeldinger i hverdagen, både formelle og uformelle
- ha ulike fora for samarbeid og medvirkning: Samarbeidsmøter (SU), foreldremøter, utviklingssamtaler
- gjennomføre årlig brukerundersøkelse
- dokumentere barnets hverdag
- sikre tidlig innsats i samarbeid med foreldrene og andre instanser ved behov

Et viktig ledd for barnets utvikling i barnehagen er personalets samarbeid med eksterne instanser som har et medansvar for barnets oppvekst og levevilkår. Når barnehagen ser behov for å innhente hjelp/råd/veiledning i forbindelse med enkeltbarn, vil foresatte bli kontaktet på forhånd. Ønsker foresatte selv å ta kontakt med noen av instansene kan man ta direkte kontakt, eller gå via barnehagen.

Eksterne samarbeidspartnere kan være:

- FUS administrasjonene og andre FUS barnehager
- Barnehagemyndigheten i Lillestrøm kommune
- Andre barnehager
- Skoler og utdanningsinstitusjoner
- Helsestasjon/Helsesøster - ved bekymring rundt barns språk og helse kan barnehagen med samtykke fra foreldre utveksle informasjon med helsestasjonen. Vi kan også bruke helsestasjonen i forbindelse med spørsmål om sykdom og smittevern
- Pedagogisk psykologisk fag- og støtteavdeling (PPA) – skal bidra med kompetanse og veiledning av personalet i barnehagen, gir hjelp til observasjon, planlegging og evaluering rundt barn med behov utover det allmenpedagogiske tilbudet. Dersom barnehagen ønsker hjelp til enkeltbarn, må foreldrene bli forespurt og gi sitt samtykke til at PPA går inn i et konkret samarbeid med barnehagen. Foreldrene trekkes aktivt med i dette arbeidet.
- Logoped – ved bekymring rundt barnets språkutvikling kan barnehagen med foreldrenes samtykke kontakte logopedtjenesten for utredning og tiltak
- Tverrfaglig team/ møte - målet med tverrfaglige møter er at barn og deres familier skal få rask og riktig hjelp. Det tverrfaglige møtet skal være et lavterskel tilbud og en møteplass og drøftningsarena for foreldre, barnehage og samarbeidende tjenester. Bakgrunnen for møtet vil være bekymringer foreldrene

og/eller barnehagen har rundt et barn, for eksempel forsinket utvikling, mistriksel eller endret atferd. Deltakerne drøfter muligheter og foreslår konkrete tiltak for veien videre. Deltakerne i tverrfaglig møte er representant fra helsestasjonen, PPA, barnevernet og psykisk helse og familiestøtte i tillegg til foreldre og barnehagepersonalet.

- Barnevernstjenesten - Ved bekymring knyttet til omsorgen rundt barn plikter barnehagen å melde fra til barnevernet. Foreldrene vil få informasjon og oppfordres til samarbeid. Ved mistanke om vold i nære relasjoner eller seksuelle overgrep melder barnehagen bekymring uten å informere foresatte.
- Barne- og ungdomspsykiatri (BUP) - noen barn opplever vedvarende følelsesmessige problemer, som skaper vantrivsel og vanskeligheter i hverdagen. Hvis det virker som barnet over tid hemmes av psykiske utfordringer, skal vi i samråd med foreldrene henvise barnet til kommunale helsetjenester eller BUP.
- Tolketjenesten - dersom foreldrene eller de ansatte opplever behov for tolk benyttes dette. Det kan være til foreldresamtaler, foreldremøter eller møter med andre instanser der foreldrene deltar.

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

I Lindeberg FUS barnehage følger vi «FUS standard for tilvenning – en god og trygg barnehagestart» og Lillestrøm kommunes «Kvalitetsplan for tilvenning i barnehagene» som begge er basert på nyere forskning om trygg tilknytning. Målet med standardene er at barnets første møte med barnehagen skal være preget av trygg tilknytning og gode rutiner; <https://fus.no/lindeberg>

I tillegg til relasjonsbygging og et tett samarbeid med foresatte, er personalets viktigste oppgave å bli kjent med, trygg på og tolke barnets signaler. Vi benytter foreldreaktiv tilvenning hvor foreldrene er tilstedeværende og deltar aktivt i barnehagehverdagen den første tiden. Barnehagen skal tilpasse

rutiner samt organisere tid og rom slik at barnet får god tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn. Den første tiden er det viktig med en tett oppfølging slik at barnet føler seg trygg nok til å leke, utforske og lære.

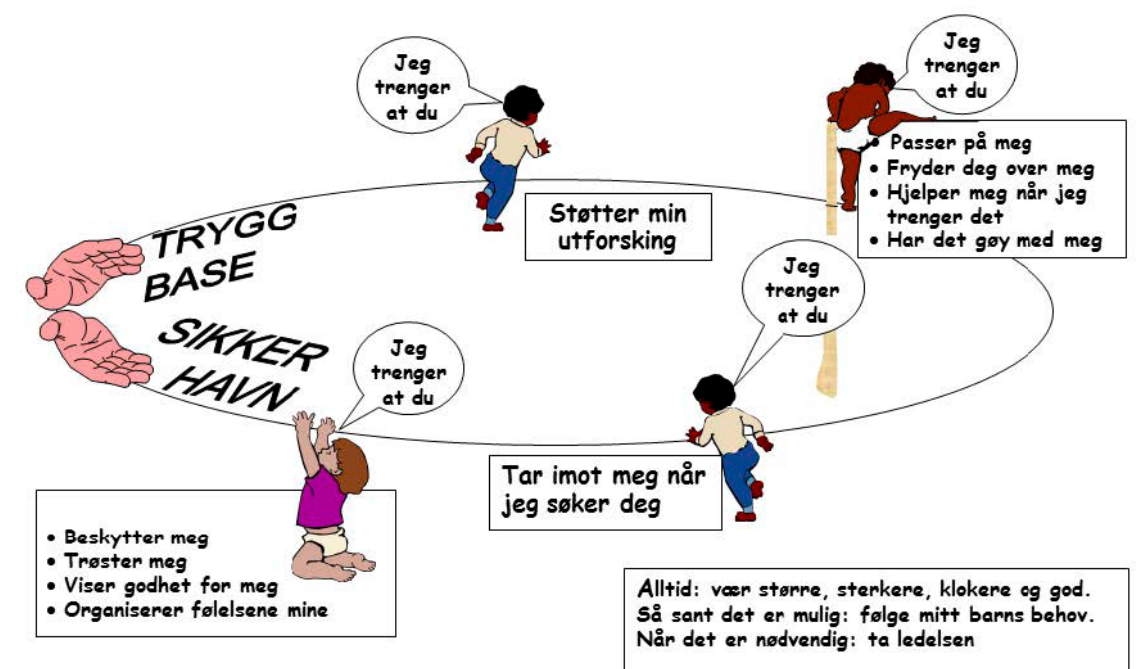
Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning er å:

- gjennomføre felles foreldremøte for nye foresatte i forkant av oppstart i barnehagen
- tilrettelegge for besøk fra barn og foresatte før oppstart
- gi foresatte informasjon om barnehagens rutiner for oppstart og tilvenning, samt bakgrunn for rutinen
- ha tett dialog med foresatte i tilvenningsperioden, gjennom blant annet oppstartsamtaler og oppfølgingssamtaler tilpasset hvert enkelt barns behov
- gjennomføre oppstartsamtale med foreldrene 2-6 uker etter barnehagestart. Målet er å dele erfaringer om tilvenningsprosessen og oppstarten i barnehagen
- sette av god tid til tilvenning for barnet
- ha en tilknytningsperson ved oppstart for barnet og foreldrene
- tilrettelegge for en trygg og god oppstart uansett alder eller når på året barnet begynner
- legge til rette for at foreldre skal være aktivt deltagende i barnets rutiner og aktiviteter ved oppstart i barnehagen
- være trygge og omsorgsfulle voksne som er tilgjengelige og tilstedeværende, og følger barnas behov oppe (støtter barnets utforskning) og nede på trykghetssirkelen (være sammen med barnet i følelsene)

Trykghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 1999

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Tilknytning og tilvenning er viktig også ved interne overganger. Ved overgang internt i barnehagen, jobber vi i Lindeberg FUS barnehage med ulike tiltak som skal trygge barnet i møte med en ny og endret hverdag i barnehagen. Vi har derfor valgt å starte tidlig med besøk på ny avdeling i mindre grupper. Dette for å bli kjent med det fysiske rommet, nye barn og voksne. Gjennom felles utetid møtes også barn og voksne på en annen arena, og blir kjent, bygge relasjoner og leker sammen.

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen er å:

- dele informasjon med foreldrene i god tid før bytte av avdeling. Foreldrene blir invitert til foreldremøte og/eller en samtale med pedagogisk leder på ny avdeling før oppstart.
- fremme tett dialog om barnets ressurser og behov mellom pedagogene på de respektive avdelingene for å sikre at barnet gis best muligheter for å bli trygg.
- være på besøk på den nye avdelingen, og å leke ute sammen med barna og voksen for å bli kjent med og trygg på mennesker og miljøet.
- tilrettelegge for at barn som bytter avdeling kan komme å «låde» hos voksne og barn på tidligere avdeling i en overgangsfase til barnet er helt klar for overgangen. Dette gjøres blant annet gjennom felles utetid, der barnet både kan utforske det nye og søke tilbake til det som føles helt trygt.
- vi har en skriftlig progresjonsplan for overganger internt i barnehagen. Denne planen beskriver når besøksdagene skal gjennomføres, hvor mange voksne som skal følge med og hvor lenge man skal være på besøk

Overgang mellom barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Barnehagen er en viktig del i utdanningsløpet. Den grunnleggende kompetansen barnet får i barnehagen har stor betydning for trivsel og læringsutbytte i skolen. Personalet i Lindeberg FUS barnehage skal legge til rette for at overgangen til skolefritidsordning (SFO) og skole blir god og smidig. Vi jobber målbevisst for å styrke og forberede barnet til skolestart.

Første skoledag er en stor begivenhet og en viktig milepæl i livet for både barn og foresatte. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Personalet skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Vi skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skolefritidsordningen (SFO) og skole. Det er avgjørende at foreldre, barnehage, SFO og skole samarbeider om å støtte barna i denne overgangen. Barn som får kjenne på at de voksne rundt dem samarbeider, har de beste forutsetninger for å klare seg bra i denne overgangen.

Førskolebarna i Lindeberg FUS barnehage er sammen på en egen avdeling, Forskerne, det siste året i barnehagen. Dette gjør vi for å kunne fylle dagene deres med lek, aktiviteter, prosjekter og samlinger som er tilpasset deres alder og modning.

Det siste året er preget av skoleforberedende leke – og læringsaktiviteter og fokuset er på lekekompetanse, selvstendighet og den sosioemosjonelle utviklingen hos barna. Det at barna viser omsorg og empati for hverandre, har evne til selvregulering og har gode og trygge relasjoner vil være med på å gjøre overgangen til skolen trygg og positiv.

Vi vektlegger lekens betydning for læring, utvikling og livsmestring, og legger til rette for lekbasert læringsaktiviteter som bidrar til at barnet gradvis blir mer selvstendig og lettere kan finne seg til rette på skolen. *Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.* (Kunnskapsdepartementet, 2017: 20)

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen er å:

- følge tiltakene i «Rutine for overgang mellom barnehage og skole/SFO» i Kvalitetsplan for overgang fra barnehage til skole/sfo i Lillestrøm kommune; <https://fus.no/lindeberg>
- la barna medvirke aktivt i egen leke – og læringshverdag, og deres innspill, tanker og ideer anerkjennes og tas på alvor
- tilbyr barna lekbaserte læringsaktiviteter innen sosial kompetanse, selvregulering, språk og matematiske ferdigheter
- vi besøker skolens uteområde
- vi har tett dialog med foreldrene om barnets utvikling det siste barnehageåret og sammen med foreldrene fyller vi ut et overgangsskjema om barnets utvikling og ressurser som vi overbringer til skolen
- vi har overføringsmøter med skolen
- gjennomfører kurs «Tilvenning i vann» i samarbeid med Triaton, Lillestrøm svømme- og triatlonklubb, totalt 8 ganger
- følger Forskerne på to ulike samlinger siste året i barnehagen; en sangsamling og en «bli kjent» dag, samt turer til Lerkeskogen som er skolens turområde

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I Lindeberg FUS jobber vi aktivt for at personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: “en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.” Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

For å nå dette målet jobber vi for å oppnå reflekterte medarbeidere som benytter sin kompetanse og bidrar til kvalitet på barnehagetilbudet.

«Personalet og deres kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, dannings og læring».

(Stortingsmeldingen om kvalitet i barnehagen, 2019)

Rammeplanen er en forskrift til Barnehageloven og gir utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver. I Lindeberg FUS barnehage jobber vi systematisk med å implementere Rammeplanens mål og innhold i vårt pedagogiske arbeid. Gjennom ulike møtearenaer involveres hele personalet til refleksjon og faglige diskusjoner. Implementeringen av Rammeplanen er et langsiktig arbeid, og forutsetter at vi er en lærende organisasjon med endringsvilje.

Barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller.

(Kunnskapsdepartementet, 2017: 15)

For å holde et faglig høyt nivå velger vi å bruke mye tid på arbeidsmiljø, kompetanseutvikling og relasjonsbygging. Dette for å heve kvaliteten på arbeidet vårt og tilbudet vi gir barn og foresatte. I tillegg ser vi at det stimulerer til videre interesse for faget, personlig utvikling og engasjement. Ved å sette arbeidsmiljøet på dagsorden ivaretar vi den enkelte medarbeider der den er og gir mulighet for videreutvikling. I Lindeberg FUS barnehage har personalet påvirkningskraft i avgjørelser som har betydning for deres arbeids- og ansvarsfelt.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon er å:

- holde oss faglig oppdatert ved gjennomføring av felles læringsøkter i hele personalgruppen
- sørge for felles faglig kompetanseheving via FUS skolen (Egenledelse i lek og læring (ELL), CLASS, tuning in to kids (TIK))
- jobbe frem felles forståelse for mandatet og satsningsområdene våre
- jobbe frem en kultur for å dele – lære og prestere
- gjennomføre lærende møter
- bruke praksisfortellinger til refleksjon over egen yrkespraksis
- sikre struktur og trygge omgivelser og psykologisk trygghet
- reflektere og diskutere den enkeltes bruks- og handlingsteorier

- bruke veiledning og OTL som metode for forbedring
- utarbeide kompetanseplan for pedagogteam og hele huset
- jobbe systematisk med relasjonskompetanse i hele personalgruppen
- tilrettelegge for videreutdanning
- ta imot studenter – være en øvingsbarnehage

Lindeberg FUS barnehage er en lærende organisasjon og jobber kontinuerlig for å forbedre sitt arbeid for å kunne sikre at barns utvikling og behov blir ivaretatt og styrkes. Derfor er planlegging, vurdering og dokumentasjon av vår pedagogiske praksis viktig for oss.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

(Kunnskapsdepartementet, 2017. s. 37)

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging er å:

- holde årsplanen levende ved aktivt å bruke den i plan- og evalueringsarbeidet underveis
- kartlegge – analysere – observere – vurderer mål, innhold og tiltak
- ha samtaler med kollegaer, barn og foresatte
- reflektere rundt tilgjengelig dokumentasjon
- bruke ulike metoder; Lotus, praksisfortellinger, dialogkafe, SMT
- sette smarte mål og utarbeide pedagogisk plan for hver avdeling

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Tilbakemeldinger fra barn og foresatte er viktig for oss i vurderingsprosessen. Barn skal kunne gi uttrykk for sine meninger og opplevelser, og de voksne må vektlegge denne vurderingen i videre planarbeid. Foreldrenes daglige tilbakemeldinger og resultatene fra UDIR sin brukerundersøkelse er med på å danne grunnlaget for videre utviklingsarbeid.

I Lindeberg FUS barnehage forankres vurderingsarbeidet med hele personalgruppen, og med refleksjon som metode jobber vi sammen på både avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager for å utvikle kvaliteten på vårt pedagogiske tilbud. Barnehagens virksomhet blir vurdert ut fra kriterier gitt i Barnehageloven, Rammeplanen, årsplanen og eventuelle lokale retningslinjer og planer. Alle møter i barnehagen vår er lærende møter og personalet skal gjennom refleksjon, diskusjon samt faglige og etiske problemstillinger, lære av egen praksis og utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Våre metoder for vurdering er å:

- benytte praksisfortellinger aktivt for refleksjon og bevisstgjøring
- gjennomføre barnesamtaler
- kartlegge og analysere planer og aktiviteter
- gjennomføre egenvurdering
- legge til rette for ekstern vurdering og observasjon, jmf. CLASS.
- benytte refleksjonsspill
- bruke ulike metoder som; Lotus, Gjort – lært – lurt (GLL), Glassmonter, analysekryss
- gjennomføre utviklingssamtaler
- lage handlingsplaner etter brukerundersøkelsen

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Dokumentasjon av barnehagens aktiviteter og innhold er viktig for både barn, foresatte og personalet. Dokumentasjonen vil ha forskjellig innhold og perspektiv etter hvilken målgruppe vi ønsker å nå. For foresatte kan dokumentasjonen være et innblikk i barnets hverdag og gi informasjon om barnehagens planer, arbeidsmetoder og fokusområder. For barn kan dokumentasjonen være et visuelt holdepunkt og gi et felles utgangspunkt for samtaler der barn deler erfaringer og opplevelser. I Lindeberg FUS barnehage benytter vi MyKid aktivt for å dokumentere læringsmiljøet og lekaktivitetene for foreldrene.

Pedagogisk dokumentasjon er en arbeidsmetode der personalet gjennom refleksjon over egen praksis kan tilegne seg ny kunnskap og videreutvikle arbeidet

Våre metoder for dokumentasjon er å:

- utarbeide pedagogiske planer
- dele bilder av prosesser, opplevelser og mestring
- kartlegge relasjoner og utvikling
- benytte praksisfortellinger
- kompetanseplan for virksomhetens lederteam
- brukerundersøkelse, UDIR rapport og CLASS
- utviklingssamtaler barnehage-foreldre
- undringsnotat og pedagogisk rapport

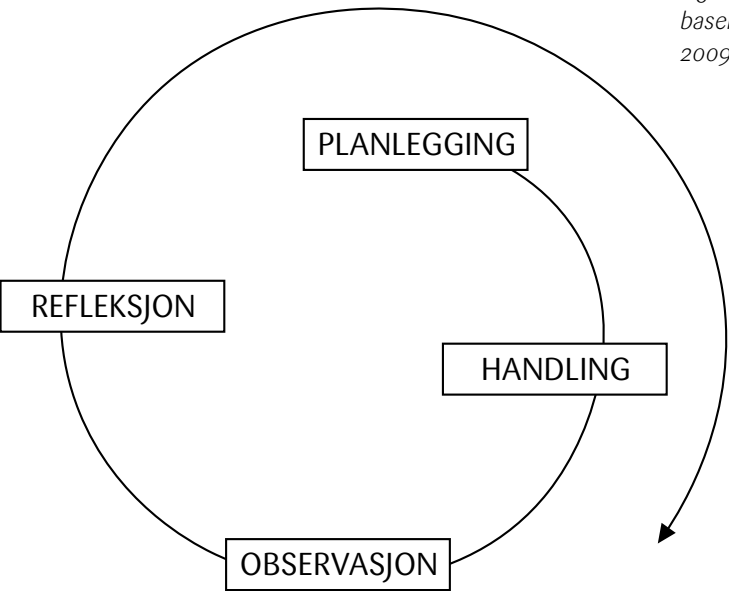

Fig.2. Grunnleggende modell basert på Postholm og Moen 2009: 33

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Barnehagen har et særlig ansvar for å forebygge, oppdage og sørge for nødvendige tiltak som kan støtte opp om barnets utvikling. I barnehagen vil det alltid være barn med behov for spesielle hjelpetiltak og eventuelt spesialpedagogisk hjelp. I Lindeberg FUS barnehage har vi et internt ressursteam som vi benytter for å sikre at vi har nødvendige tiltak som støtter barnets utvikling.

Et viktig ledd for barnets utvikling i barnehagen er personalets samarbeid med eksterne instanser som har et medansvar for barnets oppvekst og levevilkår. Når barnehagen ser behov for å innhente hjelp/ råd/veiledning i forbindelse med enkeltbarn, vil foresatte bli kontaktet på forhånd. Ønsker foresatte selv å ta kontakt med noen av instansene kan man ta direkte kontakt, eller gå via barnehagen.

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet er å:

- kontakte PPA ved å sende henvisning når barnet ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære pedagogiske tilbudet. PPA er en sakkyndig instans som kan bistå med spesialpedagogisk hjelp, og gi råd og veiledning til barnehagen i forbindelse med enkeltbarn.
- Foresatte må gi skriftlig samtykke dersom barnehagen ønsker å samarbeide med PPA om enkeltbarn.
- ta kontakt for avtale om Tverrfaglig møte når personalet og foreldrene har bekymringer rundt et barn, for eksempel forsinket utvikling, mistriksel eller endret atferd. I møtet drøfter deltakerne muligheter og foreslår konkrete tiltak for veien videre.
- benytte samhandlingsmodellen BTI (Bedre tverrfaglig innsats)
- Lillestrøm kommune har i mange år jobbet tverrfaglig for å bli bedre på å se og gi barn som trenger noe ekstra nødvendig hjelp så tidlig som mulig.
- BTI skal bidra til at barn, unge og familiene deres får nødvendig hjelp så tidlig som mulig. Dette gjelder særlig for barn, unge og deres familier det knyttes bekymringer til. Modellen er laget for å bedre samhandlingen mellom de ulike kommunale tjenestene som jobber med utsatte barn og unge og har tre grunnleggende formål; Tidlig identifisering og intervensjon, bedre samordning av kommunalt (og statlig) tjenestetilbud og medvikning.
- BTI modellen og den tilhørende digitale handlingsveilederen gir personalet god oversikt over hva de skal gjøre og hvordan, samtidig som det blir lettere for foreldre og andre som skal samarbeide, å vite hva som skjer <https://bti.lillestrom.kommune.no/>

«Barnehagen jobber med å implementere; Alternativ supplerende kommunikasjon (ASK). Målsetningen er at ASK skal bli en naturlig del av barnehagens pedagogiske praksis, for å sikre at alle barn får mulighet til å uttrykke seg og delta aktivt i leke- og læringsprosesser. Vi benytter blant annet visuelle konkrete og symboler, kommunikasjonsstøtte og andre ASK-verktøy tilpasset barnas behov. Dette innebærer at ASK ikke bare er et spesialpedagogisk tiltak, men også er en del av det ordinære språkmiljøet.

BARNET FØRST!

Kunnskapsdepartementet. (2017).
Rammeplan for barnehagen:
Forskrift om rammeplan for
barnehagens innhold og oppgaver.
Hentet fra <https://www.udir.no>